

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תלהמ"מ 8490-07-17

מספר בקשה: 20

בפני כב' השופטת שפרה גליק

המבקשת:

מ.ד.

ע"י ב"כ עו"ד זרח רוזנבלום

נגד

המשיבים:

1. ד.ח.ג.

ע"י ב"כ עו"ד עדי לנקרי

2. עו"ד ענבר שנהב (אפוטרופוס לדין)

מיני-רציו:

* הוראה על ביצועה של בדיקת מסוגלות הורית, אינה צריכה להיעשות כדבר שבשגרה. הבדיקה – הכוללת גם בדיקות שנערכות במישרין לקטין, נעשית, על פי הרוב, רק אחרי המלצה בתסקיר לביהמ"ש ורק לאחר שגורמי הרווחה מרגישים כי הכלים שברשותם אינם מספיקים למקרה הנדון. כפי שקבעה הפסיקה, "אין להעמיס על הקטין בדיקות פסיכולוגיות ללא צורך, רק כדי לרצות את אחד מהוריו דברים אלה יפים שבעתיים כאשר הקטין חווה כבר בעבר אבחונים בדיקות פסיכולוגיות ותצפיות". במקרה דנא, נראה שהקטין ידע אבחונים וטיפולים לרוב. לפיכך, ביהמ"ש מאמץ את עמדת האפוטרופה לדין, ואינו רואה מקום להורות על אבחון נוסף.

* משפחה – משמורת קטינים – מסוגלות הורית

בקשת האם – במסגרת תובענה (שניה) שהגיש האב להעברת המשמורת של בנם הקטין אליו – להורות על מינויו של מכון מומחים מסוים (להלן: "מכון טריאסט-שריג") כמומחה מטעם ביהמ"ש לשם מתן חוות דעת משלימה בכל הקשור להערכת מסוגלותם ההורית של הצדדים. מדובר בקטין כבן 6 אשר נערך לו ולהוריו אבחון לפני כשנתיים על ידי מכון טריאסט שריג, במסגרת תביעה קודמת שהגיש האב להעברת משמורת הקטין אליו ושהתנהלה בפני מותב אחר. תביעה זו נדחתה ב-2016. ב-2017, הגיש האב תביעה נוספת להעברת המשמורת של הקטין, היא התביעה שבכותרת. במסגרת תביעה זו ניתנה החלטה המורה על העברת המשמורת הזמנית של הקטין לידי האב וזאת עקב ניכור הורי שנקטה האם כלפי האב תוך פגיעה רגשית בקטין. האב והאפוטרופא לדין של הקטין מתנגדים לבקשה.

ביהמ"ש לענייני משפחה דחה את הבקשה מהטעמים הבאים:

מסוגלות הורית היא בחינה הנעשית על ידי אנשי מקצוע מתאימים (לעיתים פסיכיאטריים לעיתים פסיכולוגים קליניים) כדי לקבוע מי משני ההורים הוא בעל יכולות הוריות עדיפה לקטין או לקטינים.

מדובר בבדיקה מקיפה המורכבת ממכלול בדיקות ואבחונים, הנערכות הן להורים והן לילדים ככל הנדרש. בהתאם לפסיקה, הוראה על ביצועה של בדיקת מסוגלות הורית, אינה צריכה להיעשות כדבר שבשגרה. הבדיקה נעשית, על פי הרוב, רק אחרי המלצה בתסקיר לביהמ"ש ורק לאחר שגורמי הרווחה מרגישים כי הכלים שברשותם אינם מספיקים למקרה הנדון וכך הם ממליצים על בדיקה או יותר נכון אבחון של מסוגלות הורית. כפי שקבעה הפסיקה, "אין להעמיס על הקטין בדיקות פסיכולוגיות ללא צורך, רק כדי לרצות את אחד מהוריו דברים אלה יפים שבעתים כאשר הקטין חווה כבר בעבר אבחונים בדיקות פסיכולוגיות ותצפיות".

במקרה דנא מדובר בקטין כבן 6 אשר נערך לו ולהוריו אבחון לפני כשנתיים על ידי מכון טריאסט שריג. בינתיים גם עו"ס לסדרי דין נתנה תסקיר אודותיו של הקטין והיא אמורה לתת תסקיר משלים. הקטין עבר אבחון באל"י שמצא כי תלונות האם על פגיעה מינית חסרות יסוד הקטין גם נלקח על ידי אמו לפסיכיאטר ונראה שהקטין ידע אבחונים וטיפולים לרוב. נוכח הנחיות הפסיקה, ורוב האבחונים/טיפולים שעבר הקטין, ביהמ"ש מאמץ את עמדת האפוטרופה לדין, ואינו רואה מקום להורות על אבחון נוסף.

החלטה

עניינה של החלטה הוא הכרעה בבקשתה של המבקשת להורות על מינויו של מכון המומחים **טריאסט- שריג** לפסיכותרפיה (להלן: "**מכון טריאסט- שריג**") כמומחה מטעם בית המשפט לשם מתן חוות דעת משלימה בכל הקשור להערכת מסוגלותם ההורית של הצדדים.

הרקע:

1. לפני תובענה שהגיש המשיב 1 (להלן: "**האב**") להעברת המשמורת של הקטין א.מ.ד (להלן: "**הקטין**") אליו.
2. ביום 10.5.12 ניתן על ידי כב' השופט **שילה** פסק דין בתמ"ש [20331-03-12](#) פסק דין בהסכמת הצדדים לפיו המשמורת על הקטין תהיה בידי המבקשת (להלן: "**האם**").
3. האב הגיש תביעה להעברת המשמורת של הקטין אליו במסגרת [תמ"ש 52052-12-14](#). במסגרת [תמ"ש 52052-12-14](#) הורה כב' השופט **שילה** על הגשת תסקיר אשר יוגש בהקדם האפשרי.
4. לאחר שהוגש התסקיר ובו ניתנה המלצה לעריכת הבדיקה של מסוגלות הורית, ניתנה על ידי כב' השופט **שילה** ביום 26.2.15 החלטה המורה כך:

"הצדדים ייפנו לעריכת בדיקת מסוגלות הורית כמומלץ בתסקיר במכון שהעו"ס תקבע. בשלב זה, שני הצדדים ישאו בעלות האבחון בחלקים שווים" (ההדגשה אינה במקור ש.ג.)

5. הצדדים פנו **למכון טריאסט- שריג** לשם עריכת הבדיקה למסוגלות הורית, והוגשה לבית המשפט חוות הדעת. לבסוף ניתן על ידי כב' השופט **שילה** פסק דין ביום 1.2.16 המורה על דחיית התובענה שהוגשה על ידי האב להעברת המשמורת (יצוין כי הקטין היה אז כבן 4 שנים).
6. האב הגיש תובענה נוספת להעברת המשמורת של הקטין שנידונה כעת לפני (תלה"מ [8490-07-17](#)) [פורסם בנבו].
7. התקיים לפני ביום 13.12.17 דיון שבמסגרתו קבעתי את התיק לשמיעת הוכחות ביום 1.7.18 ואף הוריתי כי:
- "מבוקש כי גורמי הרווחה שהגישו את התסקירים האחרונים יגישו תסקיר מעודכן עד 30 יום לפני מועד ההוכחות, ב"כ הצדדים ימציאו את החלטתי אל גורמי הרווחה".**
8. לאחר שהוגש תסקיר, הצדדים ועו"ס נחקרו ניתנה על ידי ביום 20.12.17 החלטה המורה על העברת המשמורת הזמנית של הקטין לידי האב וזאת עקב ניכור הורי שנקטה האם כלפי האב תוך פגיעה רגשית בקטין.
9. יצוין כי נעתרתי לבקשה של המבקשת (ראה בקשה מס' 18) והוריתי על מינויה של **עו"ד ענבר שנהב** כאפוטרופה לדין על הקטין.
10. במאמר מוסגר יצוין כי האפוטרופה לדין הגישה בקשה הנושאת כותרת "**בקשה לפטור מהתייצבות לדין**". בקשתה של האפוטרופה לדין הועברה לתגובת הצדדים, ולאחר מכן ניתנה החלטתי המורה על דחיית המועד לשמיעת הוכחות שנקבע ליום 5.9.18, וזאת בכדי שהאפוטרופה לדין **תוכל** להתייצב לדין ההוכחות. האפוטרופה לדין הודיעה כי הינה צפויה ללדת בחודש ספטמבר 2018 ומשכך מבוקש להורות על דחיית הדיון לשמיעת הוכחות לחודש אוקטובר 2018. בהתאם למועדים המוסכמים שהוצעו ע"י הצדדים נקבע התיק לשמיעת הוכחות ליום 22.10.18 (המועד הראשון שהיה פנוי ביומנו של בית המשפט והאפשרי מבחינת הצדדים והאפוטרופה לדין).
11. האם הגישה את בקשתה מושא החלטתי זו. הבקשה הועברה לתגובת האב ותגובת האפוטרופה לדין.
12. ביום 10.6.18 (וזאת בטרם שחלף המועד להגשת תגובה מטעם האפוטרופה לדין והאב) ניתנה החלטתי המורה על מינוי מכון שלם כמומחה מטעם בית המשפט לבחינת מסוגלותם ההורית של הצדדים.

13. לאחר מתן החלטתי זו, הוגשה תגובה מטעם האפוטרופה לדין ואף הודעה מטעם האב בה צוין כי ההחלטה הנ"ל ניתנה וזאת עוד שבטרם חלף המועד להגשת תגובה מטעמו ומטעם האפוטרופה לדין. משכך, ניתנה החלטתי ביום 11.6.18 המורה על ביטול החלטתי והמינוי האמור.

14. משעה שהוגשה תגובת האב והאפוטרופה לדין ניתנת החלטתי בבקשה זו.

תמצית טענות הצדדים:

15. המבקשת ציינה בבקשתה כי מכון **טריאסט- שריג** המכיר את הצדדים הינו מכון בעל מוניטין רב ואובייקטיבי. משכך ראוי שיונחו לפני בית המשפט חוות דעת משלימה אובייקטיבית וזאת לצורך טובתו של הקטין. בנוסף ציינה המבקשת כי לא יצרה קשר עם מכון **טריאסט- שריג** מאז מתן חוות דעתו בתובענה הקודמת שהתנהלה לפני כב' **השופט שילה**.

16. האב התנגד לבקשה. האב ציין כי הצדדים עברו אבחון מסוגלות הורית במסגרת התביעה הקודמת ואין כל מקום לקבוע אבחון נוסף. בנוסף ציין האב כי אין לו כל אמון במכון האמור וכי העו"ס לסדרי דין כלל לא דרשה ולא ביקשה כל מעורבות של גורם חיצוני וכי אין כל הצדקה לכך.

17. עמדת האפוטרופה לדין היא כי בשלב זה יש לייצר רגיעה לקטין ולא להעמיס עליו בבדיקות נוספות ולפיכך גם היא התנגדה לבדיקת מסוגלות הורית נוספת.

דיון:

כללו של דין

18. מסוגלות הורית היא בחינה הנעשית על ידי אנשי מקצוע מתאימים (לעיתים פסיכיאטריים לעיתים פסיכולוגים קליניים) כדי לקבוע מי משני ההורים הוא בעל יכולות הוריות עדיפה לקטין או לקטינים.

19. בדרך כלל אופיינית בדיקה כזאת בסכסוך משמורת חריף או בתיקי אימוץ או בתיקי נזקקות.

20. בדיקת מסוגלות הורית נעשית, על פי הרוב, רק אחרי המלצה בתסקיר לבית המשפט ורק לאחר שגורמי הרווחה מרגישים כי הכלים שברשותם אינם מספיקים למקרה הנדון וכך הם ממליצים על בדיקה או יותר נכון אבחון של מסוגלות הורית.

21. בדיקת מסוגלות הורית היא בדיקה מקיפה, ואצטט דברי הפסיקה אודותיה:

"בדיקת מסוגלות הורית מורכבת ממכלול בדיקות ואבחונים, הכוללים בין היתר מבחני אישיות, מבחני משכל, תצפיות דיאגנוסטיות וראיונות קליניים. בדיקות אלה נערכות הם להורים והן לילדים ככל הנדרש.. הוראה על ביצועה של בדיקת מסוגלות הורית, אינה צריכה להיעשות כדבר שבשגרה. מדובר בתהליך אבחוני הכולל בדיקות שונות, ביניהן בדיקות הנערכות במישרין לקטין. בית המשפט כאביהם של הקטינים מופקד על שמירת טובתם ועליו לבחון היטב, בהתאם לנסיבותיו של כל מקרה, האם נדרשת בדיקת מסוגלות הורית אם לאו- האם יש צורך אובייקטיבי בעריכת הבדיקה.... אין להעמיס על הקטין בדיקות פסיכולוגיות ללא צורך, רק כדי לרצות את אחד מהוריו דברים אלה יפים שבעתיים כאשר הקטין חווה כבר בעבר אבחונים בדיקות פסיכולוגיות ותצפיות"

(ראה [תמ"ש \(ת"א\) 59329/00](#) פלוני נ' פלונית (15.6.06) (פורסם במאגר "נבו").

22. כך גם פסק כב' השופט שוחט [ברמ"ש \(ת"א\) 56389-03-15](#) ק.ש. נ' ע.ש. (16.4.15) (פורסם במאגר "נבו").

23. ראה גם [בר"ע \(חי\) 450/06](#) פלוני נ' אלמוני [פורסם בנבו] (8.11.06) של כב' השופטת וילנר שביטלה החלטתי למינוי מומחה למסוגלות הורית לאמור:

"גם לגוף העניין, אני סבורה כי לא היה מקום בנסיבות המקרה דנן להורות על מינוי פסיכולוג לבדיקת מסוגלות הורית.

ברגיל, הורים מסוגלים לגדל את ילדיהם. זוהי הנחה בסיסית אוניברסלית. החריג לכלל הם אותם הורים אשר מטעמים אלו ואחרים מתעורר לגביהם ספק בדבר מסוגלותם ההורית. לגבי חריגים אלה ואלה בלבד, יש מקום למנות מומחה לאבחון מסוגלותם.

לעיתים עצם הפניית ההורים לאבחון פסיכולוגי לצורך קביעת התאמתם לשמש כהורים, פוגע קשות בתדמיתם וברגשותיהם, באשר יש בכך כדי להטיל ספק במסוגלותם ההורית. זאת ועוד, בדיקת מסוגלות הורית החודרת באופן משמעותי לצנעת הפרט של ההורים, על המאבחן לעמוד על ההיסטוריה האישית שלהם מיום לידתם, ולאבחן את אישיותם.

לפיכך, יש הצדקה לקיומה של בדיקה כזו, רק באותם מקרים חריגים בהם קיימת, בחומר המונח בפני בית המשפט, עדות ו/או אינדיקציה להיעדר מסוגלות הורית. אינדיקציה זו יכולה להתבסס על המלצות פקידת סעד, מצוקה ניכרת וממשית של הקטין שמקורה בבעיה בתפקוד ההורה המשמורן, או נסיבות אחרות מהן עולה כי ללא בדיקת מסוגלות הורית לא ניתן לקבל החלטה, לטובת הקטין, בתביעות הורים למשמורת על ילדיהם"

ולמעשה קבעה בסעיף 18 לפסק הדין:

"אין בכך כדי למנוע מבית משפט קמא לקבל החלטה נוספת בעתיד להפנות את הצדדים לאבחון מסוגלות הורית, זאת במידה ותעמוד בפני בית המשפט עדות שיש בה כדי להטיל ספק ממשי בדבר מסוגלותה ההורית של האם לשמש הורה משמורן, כמו תסקיר של שירות הרווחה ועוד".

מן הדין לנדון:

24. הקטין בו עסקינן הוא כבן 6 שנים ונערך לו ולהוריו אבחון לפני כשנתיים על ידי מכון **טריאסט שריג**.
25. בינתיים גם עו"ס לסדרי דין נתנה תסקיר אודותיו של הקטין והיא אמרה לתת תסקיר משלים.
26. הקטין עבר אבחון **באל"י** שמצא כי תלונות האם על פגיעה מינית חסרות יסוד (ראה החלטתי מיום 20.12.17 בבקשה מס' 1 בה הוריתי על העברת המשמורת באופן זמני לאב) הקטין גם נלקח על ידי אמו לפסיכיאטר בבאר שבע, נראה שהקטין ידע אבחונים וטיפולים לרוב.
27. נוכח הנחיות הפסיקה, ורוב האבחונים/טיפולים שעבר הקטין, אני מאמצת את עמדת האפוטרופה לדין, ואינני רואה מקום להורות על אבחון נוסף.
28. יצוין כי גם באבחון שנערך על ידי מכון **טריאסט שריג** לא נשללה מסוגלותו ההורית של האב והמשמורת נקבעה אצל האם בכפוף לקבלת הדרכה הורית וטיפולים שכנראה לא בוצעו.

29. זאת ועוד: כפי שקבעה הפסיקה אין להעמיס על הקטין בדיקות שלא לצורך, מה גם שגורמי הרווחה לא המליצו (לפחות לא בשלב זה) על עריכת בדיקה כזו.
30. יש לי אמון רב באפטרופה לדין, שהיא בקיאה ומנוסה בתיקים מסוג זה, שכבר ראתה את הקטין, היא אובייקטיבית ונעדרת אינטרס ולעמדתה משקל רב בעיני.

סיכום של דבר:

31. בנסיבות העניין אני מאמצת את עמדת האפטרופה לדין ועמדת האב על פני עמדת האם – המבקשת ואני מורה על דחיית הבקשה.
32. תואיל המזכירות להמציא החלטתי לצדדים ולאפטרופה לדין.

ניתן היום, ל' סיוון תשע"ח, 13 יוני 2018, בהעדר הצדדים.

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)

שפרה גליק 54678313-/
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה